

بررسی تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای: رویکرد طرح‌واره محور

سحر عرب‌پور*

دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران

زهرة خسروی

استاد روان‌شناسی بالینی دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران

غلامرضا صرامی

استادیار روان‌شناسی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

چکیده

در مطالعه حاضر تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای با رویکرد طرح‌واره محور بررسی شد. نمونه شامل ۷۷۹ نفر دانشجوی (۴۷۹ زن و ۳۰۰ مرد) از دانشگاه‌های مختلف شهر تهران بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسشنامه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، جبران یانگ و اجتناب یانگ بر روی آن‌ها اجرا شد. معناداری تفاوت گروه‌ها با آزمون تی مستقل سنجش شد. یافته‌ها حاکی از تفاوت جنسیتی معنادار در تعدادی از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای بود. نتایج این تحقیق به لحاظ حوزه‌های طرح‌واره حاکی است که دو جنس، در سه حوزه (گوش به زنگی و بازداری، بریدگی و طرد و حد و مرز مختل) از پنج حوزه طرح‌واره تفاوت معناداری نشان می‌دهند که در تمام این حوزه‌ها نمرات مردان بالاتر است. در دو حوزه دیگر (خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت‌مندی) تفاوت معناداری بین زن و مرد وجود نداشت. در مورد سبک‌های مقابله بین زنان و مردان، در سبک‌های مقابله‌ای تسلیم و جبران، تفاوت معناداری وجود دارد که در هر دو سبک، نمره مردان از زنان بالاتر است، در سبک اجتناب، تفاوت معناداری بین زن و مرد دیده نشد.

واژگان کلیدی

جنسیت، طرح‌واره، سبک مقابله، یانگ

* نویسنده مسئول

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱/۲۸

تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۳/۱۷

DOI: 10.22051/jwsps.2018.19976.1709

مقدمه و بیان مسأله

جفری یانگ (۲۰۰۳)، اذعان دارد که مدل طرح‌واره‌محور، از سازه‌های سایر نظریه‌های روان‌شناختی استفاده مبسوط کرده است، اما در عمل، او به شکل جدیدی این سازه‌ها را ساختار بندی و حتی با وجود تکرار سازه‌های قبلی، معانی جدیدی را درباره آن‌ها اختیار کرده است. سازه‌های با معانی و تقسیم‌بندی جدید در قسمت آسیب‌شناسی (و نه درمان) این نظریه عبارت هستند از: طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، سبک‌های مقابله و ذهنیت طرح‌واره‌ای.

رویکرد طرح‌واره درمانی با قدمت حدود دو دهه که مورد استقبال پژوهشی و بالینی زیاد قرار گرفته است، نیازمند سنجش تجربی درباره سازه‌های مختلف آن است تا بتواند فراتر از قوت مفهومی در حوزه تجربی نیز جوابگو باشد. علاوه بر سنجش سازه‌های اصلی نظریه طرح‌واره‌محور، سنجش عوامل مؤثر بر سازه‌های اصلی در تبیین مکانیسم‌های موجود نظری کمک‌کننده است. بی‌شک متغیرهای دموگرافیک جزء اولین متغیرهایی هستند که سنجیده شده‌اند. جنسیت یکی از عواملی است که در نیمرخ روان‌شناختی افراد با هم تفاوت دارد. یانگ (۲۰۰۳)، معتقد است که جنسیت در نحوه بروز عوامل محیطی بر آسیب‌شناسی نهایی مؤثر است. از نظر او دختران بیشتر اطاعت و مردان بیشتر، کنش‌نمایی و پرخاشگری می‌کنند. تحقیقات متعددی، جنسیت و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و نیز مکانیسم‌های مقابله‌ای را بررسی کرده‌اند که به شکل گسترده‌ای بر روی نمونه‌های بالینی انجام شده است. از آن جا که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در جمعیت عمومی نیز وجود دارند، این سؤال وجود دارد که آیا در نمونه غیر بالینی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک مقابله‌ای، بین دو جنس تفاوت دارند؟ در حوزه طرح‌واره درمانی، آگاهی درمانگر از ظرایف تفاوت نیمرخ روان‌شناختی افراد، می‌تواند لزوم برخورد متفاوتی را ایجاد کند. در این تحقیق نقش جنسیت در دو سازه مهم رویکرد طرح‌واره‌محور یعنی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای بررسی شد.

یافته‌های پژوهشی در خصوص تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار، بایکدیگر هم‌سو نیستند، در پژوهش‌های زیادی که در حوزه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه اجرا شده است، تعداد اندکی تفاوت‌های جنسیتی در طرح‌واره‌های مختلف را بررسی کرده‌اند (کاظمی و مطهری، ۱۳۹۲؛ ال‌گیلانی و البیلشا و ابراهیم، ۲۰۱۳ و جانسون، ۲۰۱۵) و تعداد اندکی هم در حین گزارش مطالعه

1. El-Gilany, El-Bilsha and Ibrahim

2. Janson

خود به صورت ضمنی، به تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌ها اشاره کرده‌اند (آهامی، ممد، آزویی؛ دلسیا، ایناچ و استانچیو، ۲۰۱۷؛ آگ کن^۳، احمد پناه، آستین صدف، و آخوندی، ۲۰۱۷؛ غمخوار فردو همکاران، ۲۰۱۴؛ شوری، آندرسون و استوارت^۴، ۲۰۱۲؛ طالع بکتاش، یعقوبی و یوسفی، ۲۰۱۳). نتایج پژوهش‌های فوق درباره تفاوت جنسیتی طرح‌واره‌ها متفاوت بوده است. مثلاً در مطالعه شوری، آندرسون و استوارت (۲۰۱۲) در امریکا بر روی افراد الکلی؛ الگیلانی و همکاران (۲۰۱۳) در میان نمونه‌ای از افراد بی‌سرپرست در مصر، طالع بکتاش و همکاران (۲۰۱۳)، در میان افراد وسواسی در ایران؛ جانسون (۲۰۱۵) در میان افراد الکلی جویای درمان در استرالیا؛ دلسیا و همکاران (۲۰۱۷) در میان زندانیان مرتکب قتل در رومانی، نمرات طرح‌واره بالاتری را در زنان و دختران گزارش کردند. در مطالعه طالع بکتاش و همکاران (۲۰۱۳)، اجرا شده در میان گروه عادی نمونه، تفاوتی بین زن و مرد در نمرات طرح‌واره‌ها گزارش نشد که این البته در نمونه عادی دلسیا و همکاران (۲۰۱۷) صادق نبود. به لحاظ تفاوت در نوع طرح‌واره‌ها، کاظمی و مطهری (۱۳۹۲) نیز نمرات بالاتر طرح‌واره‌های زنان را در حوزه خودگردانی و عملکرد مختل و در مردان در حوزه جدایی و طرد گزارش کردند. مطالعه الگیلانی و همکاران (۲۰۱۳)، نمرات دختران بی‌سرپرست را از نمرات پسران در همه طرح‌واره‌ها به غیر از ایثار و استانداردهای غیر واقع بینانه بالاتر و در این دو طرح‌واره اخیر، نمرات را فاقد تفاوت معنادار بین دو جنس گزارش کرده است. مطالعه غمخوار فرد و همکاران (۲۰۱۴)، نمرات بالاتری در کودکان دختر در تنهایی و بی‌اعتمادی یعنی حوزه جدایی و طرد گزارش کرد و در بقیه طرح‌واره‌ها تفاوتی بین دو جنس دیده نشد. جانسون (۲۰۱۵)، نمرات بالاتری در طرح‌واره ایثار در زنان و نمرات بالاتری در طرح‌واره استحقاق در مردان گزارش کرد که البته اندازه اثر گزارش شده پایین بود. دلسیا و همکاران (۲۰۱۷) گزارش کردند که زنان در حوزه جدایی و طرد به غیر از طرح‌واره نقص نمره بالاتر و در حوزه گوش به زنگی و بازداری، در تمام طرح‌واره‌ها به غیر از استانداردهای غیر واقع بینانه نمرات بالایی دارند. در نمونه عادی این مطالعه، نمرات زنان در حوزه جدایی و طرد بالاتر از مردان بود، همچنین نمره مردان در بقیه طرح‌واره‌ها در مقایسه با زنان بالاتر بود.

1. Ahami, Mammad and Azzaoui
2. Delcea, Enache and Stanciu
3. ALG CAN
4. Shorey, Anderson and Stuart

یافته‌های پژوهشی در خصوص تفاوت جنسیتی در سبک‌های مقابله‌ای نیز، بایکدیگر هم سو نیستند. راهبردهای^۱ مقابله‌ای در نمونه‌های زیادی بررسی شده است که در بین آن‌ها مطالعه‌ای یافت نشد که نوع راهبرد مقابله‌ای سنجش شده در آن، از نوع سبک‌های مقابله‌ای یانگ (تسلیم، اجتناب و جبران) باشد. برخی مطالعات تفاوت‌های جنسیتی را در سبک‌های مقابله‌ای بررسی کرده‌اند که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود: پیترسون، نیوتن، روزن و اسکاگز^۲ (۲۰۰۶)، درباره مقابله‌های مرتبط با ناباروری بر روی زوج‌های نابارور گزارش کردند که زنان از تمام راهبردهای حل مسئله بیشتر از مردان استفاده می‌کنند و درباره زنان، ترجیح استفاده از راهبردها، با مقابله مواجهه‌ای، پذیرش مسئولیت، جستجوی حمایت اجتماعی و فرار/اجتناب و درباره مردان، خودکنترلی و حل مسئله قصدمندانه است. در مطالعه لینچ، کاشیکارزوک، گلداشنایدر و جونز^۳ (۲۰۰۷)، بر روی تفاوت‌های جنسیتی مقابله‌های کودکان مبتلا به درد مزمن، باوجود بیشتر شباهت‌های جنسیتی در مقابله، دیده شد که دخترها بیشتر از پسران در جستجوی حمایت اجتماعی بر می‌آیند و پسران از حواس‌پرتی رفتاری بیشتر از دختران استفاده می‌کنند؛ مطالعه آیکوک (۲۰۱۱)، در میان نمونه دانشجویی در امریکا نشان داد که زنان از سبک‌های مقابله‌ای و مخصوصاً سبک‌های هیجان‌محور و اجتنابی بیشتر از مردان استفاده می‌کنند، اما در سبک‌های مقابله‌ای مسئله‌محور تفاوت جنسیتی دیده نشد. پیر^۴ (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای در میان جوانان افریقایی امریکایی گزارش کرد که دختران از راهبردهای جستجوی حمایت اجتماعی و اجتناب بیشتر از پسران استفاده می‌کنند. در مطالعه بذرافشان، جهانگیر، منصوری، کشفی (۲۰۱۴) در میان زنان و مردان اقدام کننده به خودکشی در ایران، گزارش شد که زنان در مقابله‌های کم‌تر سودمند و نه مقابله‌های مسئله‌محور و هیجان‌محور، نمرات بالاتری از مردان دارند. در ایران نیز، ندائی، بهرامی، جزایری و فاتحی‌زاده (۱۳۹۳) گزارش کردند که زنان و مردان تفاوت معناداری در راهبرد های پرت کردن حواس، خویشتن‌داری، طلب حمایت اجتماعی و ارزیابی مجدد مثبت نشان می‌دهند. برخی یافته‌ها هم عدم تفاوت جنسیتی در راهبردهای مقابله‌ای نشان می‌دهند، مثلاً در مطالعه وندرویک، کرایج و گارنفسکی^۵ (۲۰۰۹) در نوع مقابله پدران و مادران

-
1. Strategies
 2. Peterson¹, Newton, Rosen and Skaggs
 3. Lynch, Kashikar-Zuck, Goldschneider and Jones
 4. Pierre
 5. Van der veek, Kraaji and Garnefski

دارای فرزند مبتلا به سندروم داون اثرات جنسیتی دیده نشد. فورسیت^۱ (۲۰۱۰) نیز در میان نوجوانان امریکایی افریقایی، البته با تعداد نمونه کم، تفاوت معناداری بین دختر و پسر در راهبردهای مقابله‌ای گزارش نکرد. رینمن^۲ (۲۰۱۵)، نیز در مطالعه بر روی کودکان و نوجوانان مبتلا به کم‌خونی داسی شکل در امریکا درباره تفاوت جنسیتی در نوع مقابله، تفاوت معناداری در اثر اصلی سن و جنسیت گزارش نکرد.

در مجموع بیشتر پژوهش‌ها، حاکی از تفاوت دو جنس در برخی خرده‌مقیاس‌های مقابله‌ای هستند و از سوی دیگر، هیچ کدام از این مطالعات، از سازه‌های رویکرد یانگ در سنجش سبک‌های مقابله‌ای استفاده نکرده‌اند. تفاوت نتایج مذکور می‌تواند به نمونه‌های بالینی و غیربالینی و نیز فرهنگ‌های متفاوتی که نمونه‌گیری در آن انجام شده است یا به خطاهای روش‌شناختی قابل استناد باشد. با توجه به تفاوت‌های زیستی، روان‌شناختی و فرآیند اجتماعی شدن متفاوت مردان و زنان و با در نظر داشتن ناهمسو بودن مطالعات پیشین در خصوص تفاوت‌های جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار و سبک‌های مقابله‌ای، هدف از مطالعه حاضر، پاسخگویی به دو سؤال در چارچوب رویکرد طرح‌واره‌محور بوده است:

- ۱- آیا بین دو جنس در یک نمونه غیر بالینی به لحاظ طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۲- آیا بین دو جنس در یک نمونه غیر بالینی به لحاظ سبک‌های مقابله‌ای (تسلیم، اجتناب و جبران)، تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

طرح این پژوهش، که بخشی از یک پژوهش گسترده‌تر است، از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه شامل دانشجویان شهر تهران است که از این جامعه تعداد ۷۷۹ دانشجو از دانشگاه‌های مختلف شهر تهران (سراسری، آزاد، غیر انتفاعی، علمی-کاربردی، پیام نور) ۳۰۰ مرد و ۴۷۹ زن، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. با توجه به اینکه تعداد پرسشنامه‌ها در تحقیق اصلی تعداد ۷ پرسشنامه بود، حجم نمونه طبق هومن (۱۳۸۴: ۲۲) محاسبه شد و طبق

قاعده حجم نمونه به اندازه ۵ تا ۱۵ برابر تعداد متغیرها، حد وسط گرفته شد که البته در این پژوهش تنها سه پرسشنامه از ۷ پرسشنامه به کار رفته است. روش نمونه‌گیری بدین صورت بود که در فاصله بین آذر ماه ۹۵ تا خرداد ماه ۹۶، تعداد ۱۷ اجراکننده مختلف با آموزش‌های مشابه، نسبت به توزیع تعداد حدود ۱۴۰۰ پرسشنامه در ۲۰ دانشگاه مختلف اقدام کردند. تحقیق به دانشجویان مختلف توضیح داده می‌شد و برای تشویق به همکاری و صداقت در پاسخگویی، دو پاداش که عبارت بود از: یک جلسه مشاوره رایگان و نیز ارسال الکترونیکی تفسیر تست‌های هر فرد، به شرکت‌کنندگان تحقیق پیشنهاد شد. در صورت تمایل، دانشجویان، یک بسته پرسشنامه دریافت می‌کردند که ترتیب قرار دادن هر پرسشنامه در بسته پرسشنامه‌ها برای خنثی کردن اثر ترتیب پرسشنامه‌ها به صورت تصادفی بود. بعد از جلب همکاری، اطلاعات تماس هر شرکت‌کننده گرفته می‌شد و قرار بر این گذاشته می‌شد که هفته بعد با انجام هماهنگی قبلی نسبت به دریافت پرسشنامه‌های تکمیل شده اقدام شود که همین کار انجام شد. از کل پرسشنامه‌های توزیع شده با کسر پرسشنامه‌های ناقص و یا غیر معتبر، تعداد ۷۷۹ بسته پرسشنامه وارد تحلیل شدند. ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامه طرح واره یانگ فرم کوتاه (YSQ-S3): این پرسشنامه را یانگ (۲۰۰۵) ساخته است و یک ابزار خودگزارشی ۹۰ گویه‌ای است که برای ارزیابی ۱۸ طرح‌واره به کار می‌رود که در ۵ حوزه قرار می‌گیرند. هریک از گویه‌ها را یک مقیاس ۶ درجه‌ای (=۱ در مورد من کاملاً غلط است و ۶ = در مورد من کاملاً صحیح است) اندازه‌گیری می‌شوند. ۱۸ طرح‌واره و ۵ حوزه طرح‌واره عبارت هستند از: طرح‌واره‌های (محرومیت هیجانی، انزوای اجتماعی/ بیگانگی، بی‌اعتمادی، رها شدگی و نقص/ شرم در حوزه بریدگی و طرد، طرح‌واره‌های شکست در پیشرفت، وابستگی/ بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری در برابر ضرر و بیماری و خود تحول نیافته در حوزه خودگردانی و عملکرد مختل، طرح‌واره‌های اطاعت، فداکاری، جلب توجه در حوزه هدایت شدن توسط دیگران و طرح‌واره‌های استحقاق، خویش‌تن‌داری و انضباط ناکافی در حوزه محدودیت‌های مختل و طرح‌واره‌های استانداردهای سخت‌گیرانه، بازداری هیجانی، منفی‌گرایی و بدبینی و تنبیه در حوزه بازداری و گوش به زنگی بیش از حد قرار می‌گیرد. در این پژوهش، از پرسشنامه فرم کوتاه طرح‌واره یانگ (۹۰ سؤالی) استفاده شد.

1. Young Schema Questionnaire

اعتبار نسخه سوم فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ (YSQ-S3، یانگ، ۲۰۰۵) را غیائی، نشاط‌دوست، مولوی و صلواتی (۱۳۸۸)، ۰/۹۴ و روایی همزمان بین نمرات این نسخه را با مقیاس نگرش‌های ناکارآمد (DAS، ویسمن و بک، ۱، ۱۹۷۸)، ۰/۶۵ گزارش کرده‌اند. از آن جا که به لحاظ نظری (یانگ، ۲۰۰۳)، پاسخ فرد به پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار، پاسخ به سبک مقابله‌ای تسلیم نیز به حساب می‌آید و پرسشنامه جداگانه‌ای برای سبک تسلیم، معرفی نشده است، میانگین کل نمرات طرح‌واره، معادل سبک مقابله‌ای تسلیم نیز در نظر گرفته شده است. یوسفی، ادهمیان و عبدالمحمدی (۱۳۹۵) درباره خصوصیات روان‌سنجی پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار، با مرور تحقیقات گذشته عنوان کردند که ساختار عاملی و روایی سازه آن تأیید شده و ضریب پایایی پرسشنامه خوب است.

پرسشنامه جبران یانگ (YCI۲): پرسشنامه جبران یانگ، ۴۸ گویه دارد و برای سنجش جبران افراطی طرح‌واره طراحی شده است و در مقیاس شش درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. یزدان‌دوست و دیگران (۱۳۸۶) ضریب پایایی به‌دست آمده با روش دونیمه‌سازی را برای این پرسشنامه ۰/۷۸ گزارش کردند (غیائی، ایزدی، خواجه‌بوی نیا و محمدی، ۱۳۹۴).

پرسشنامه اجتناب یانگ-رای (YRAI): پرسشنامه اجتناب یانگ‌رای دارای ۴۱ گویه است و برای بررسی راهبردهای مقابله‌ای اجتنابی، در مقیاس شش درجه‌ای طراحی شده است. سبک مقابله‌ای اجتناب اغلب یک صفت فراگیر است که می‌تواند برای اجتناب از هر طرح‌واره‌ای به‌کار گرفته شود. راهبردهای اجتنابی بر اساس این پرسشنامه عبارت هستند از: فکر نکردن در باره مسائل ناخوشایند به‌طور عمد، سوء مصرف مواد، انکار ناخوشی، کنترل و منطقی بودن افراطی، سرکوب خشم، علائم روانی-جسمی، گوشه‌گیری و دوری‌گزینی از مردم، انکار خاطرات، اجتناب از طریق خوابیدن/فقدان انرژی، حواس‌پرتی از طریق درگیر شدن در فعالیت‌های مختلف، آرام کردن خود (خوردن، خرید کردن و ...)، بازداري منفعلانه هیجانات ناخوشایند، حواس‌پرتی منفعل-رؤیاپردازی و ... و اجتناب از موقعیت‌های ناخوشایند. یزدان‌دوست و همکاران (۱۳۸۶) ضریب پایایی این پرسشنامه را از طریق دونیمه‌سازی

-
1. Weisman and Beck
 2. Young Compensation Inventory
 3. Young-Rygh Avoidance Inventory (YRAI)

۰/۷۹ به دست آوردند (غیاثی، ایزدی، خواجه‌ی نی و محمدی، ۱۳۹۴).
با استفاده از نرم‌افزار SPSS25، داده‌های پژوهش تحلیل شد. برای بررسی موضوع پژوهش پس از ارائه آمار توصیفی، با رعایت مفروضه برابری واریانس‌ها، از آزمون t مستقل استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در جدول ۱، ویژگی‌های توصیفی حوزه‌های طرح‌واره‌ای مختلف با توجه به جنسیت ارائه شده است.

جدول ۱: آمار توصیفی حوزه‌های طرح‌واره

جنسیت	کل	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
حوزه خودگردانی	مرد ۳۰۰	۸,۵۴۴۷	۲,۸۳۲۲۱	۰,۱۶۳۵۲
	زن ۴۷۹	۸,۲۰۳۸	۳,۰۹۷۷۲	۰,۱۴۱۵۴
حوزه حد و مرز مختل	مرد ۳۰۰	۶,۷۶۹۳	۱,۶۵۰۰۱	۰,۰۹۵۲۶
	زن ۴۷۹	۶,۴۶۷۲	۱,۶۱۲۵۸	۰,۰۷۳۶۸
حوزه بریدگی و طرد	مرد ۳۰۰	۱۲,۸۷۲۷	۳,۸۹۷۳۷	۰,۲۲۵۰۱
	زن ۴۷۹	۱۱,۸۷۶۵	۴,۰۷۴۷۷	۰,۱۸۶۱۸
حوزه دیگر جهت‌مندی	مرد ۳۰۰	۹,۰۶۶۰	۲,۱۰۵۹۷	۰,۱۲۱۵۹
	زن ۴۷۹	۸,۹۵۳۷	۲,۳۱۷۱۸	۰,۱۰۵۸۷
حوزه گوش به زنگی و بازداری	مرد ۳۰۰	۱۲,۴۹۷۳	۲,۷۸۹۸۳	۰,۱۶۱۰۷
	زن ۴۷۹	۱۱,۶۷۱۸	۳,۰۰۲۴۰	۰,۱۳۷۱۸

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است، در حوزه‌های حد و مرز مختل ($t=۲,۵۲۲$) و $df=۷۷۷$ (سطح معناداری = ۰,۰۱۲) طرد و بریدگی ($t=۳,۳۷۹$ و $df=۷۷۷$) و سطح معناداری = ۰,۰۰۱) و گوش به زنگی ($t=۳,۸۳۷$ و $df=۷۷۷$) و سطح معناداری = ۰,۰۰۰) بین نمرات زن و مرد تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به اینکه مقایسه در هر حوزه طرح‌واره تنها بین دو گروه است، تفاوت میانگین‌ها نشان‌دهنده بالاتر بودن نمرات مردان در هر سه حوزه نسبت به زنان است. محاسبه اندازه اثر در مورد تفاوت معنادار هر سه حوزه به ترتیب عبارت هستند از: (حد و مرز مختل = ۰,۱۸۵۱)، (طرد و بریدگی = ۰,۲۴۹۹) و (گوش به زنگی = ۰,۲۸۵۰) که با فرمول کوهن (علی آبادی و صمدی، ۱۳۹۱: ۴۴)، برای اندازه اثر که به صورت جداگانه و برای تفاوت‌های معنادار محاسبه شدند، اندازه‌های فوق همگی کوچک به حساب می‌آیند.

جدول ۲: آزمون تی مستقل جنسیت و حوزه‌های طرح‌واره

آزمون تی برای برابری میانگین‌ها		آزمون لون برای برابری واریانس‌ها								
۹۵٪ اطمینان فاصله تفاوت‌ها		خطای استاندارد تفاوت	تفاوت میانگین‌ها	معناداری دو دامنه	درجه آزادی	t	معناداری	F		
پایین‌تر	بالاتر									
۰.۷۷۴۲۷	-۰.۹۰۲۴۵	۰.۲۲۰۷۶	۰.۳۴۰۹۱	۰.۱۲۳	۷۷۷	۱.۵۴۴	۰.۱۳۴	۲,۲۴۶	فرض همسانی واریانس‌ها	خودگردانی
۰.۷۶۵۵۴	-۰.۸۳۷۲	۰.۲۱۶۲۷	۰.۳۴۰۹۱	۰.۱۱۵	۶۷۷,۱۲۴	۱.۵۷۶			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۰.۵۳۷۲۸	۰.۰۶۶۹۴	۰.۱۱۹۸۰	۰.۳۰۲۱۱	۰.۰۱۲	۷۷۷	۲.۵۲۲	۰.۶۵۴	۰.۲۰۱	فرض همسانی واریانس‌ها	حد و مرز مختل
۰.۵۳۳۶۱	۰.۰۶۵۶۱	۰.۱۲۰۴۳	۰.۳۰۲۱۱	۰.۰۱۲	۶۲۴,۰۳۹	۲.۵۰۹			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۱.۵۷۶۳۰	۰.۴۱۷۸۹	۰.۲۹۵۰۶	۰.۹۹۷۰۹	*.۰۰۱	۷۷۷	۳,۳۷۹	۰.۲۹۴	۱,۱۰۲	فرض همسانی واریانس‌ها	طرد و بریدگی
۱.۵۷۰۵۶	۰.۴۲۳۶۲	۰.۲۹۲۰۵	۰.۹۹۷۰۹	۰.۰۰۱	۶۵۶,۱۶۶	۳,۴۱۴			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۰.۴۳۵۸۵	-۰.۲۱۱۱۵	۰.۱۶۴۸۰	۰.۱۱۲۳۵	۰.۴۹۶	۷۷۷	۰.۶۸۲	۰.۱۷۴	۱,۸۵۶	فرض همسانی واریانس‌ها	دیگر جهت‌مندی
۰.۴۲۸۹۰	-۰.۲۰۴۲۱	۰.۱۶۱۲۲	۰.۱۱۲۳۵	۰.۴۸۶	۶۷۹,۸۳۷	۰.۶۹۷			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۱,۲۴۷۹۰	۰.۴۰۳۱۳	۰.۲۱۵۱۷	۰.۸۲۵۵۲	*.۰۰۰	۷۷۷	۳,۸۳۷	۰.۲۲۳	۱,۴۵۸	فرض همسانی واریانس‌ها	گوش به زنگی و بازداری
۱,۲۴۰۹۴	۰.۴۱۰۰۹	۰.۲۱۵۱۷	۰.۸۲۵۵۲	۰.۰۰۰	۶۶۹,۶۸۸	۳,۹۰۲			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	

* سطح معناداری کوچک‌تر از ۰.۰۵ در نظر گرفته شده است.

در جدول ۳، ویژگی‌های توصیفی طرح‌واره‌های مختلف به صورت جداگانه با توجه به جنسیت گزارش شده است.

جدول ۳: آمار توصیفی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

طرح‌واره	جنسیت	کل	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
شکست	مرد	۳۰۰	۲,۰۰۶۷	۸۵۳۸۸	.۰۴۹۲۷
	زن	۴۷۹	۲,۰۵۷۲	۱,۰۲۶۶۷	.۰۴۶۹۱
وابستگی	مرد	۳۰۰	۱,۸۶۷۳	۷۷۰۲۷	.۰۴۴۴۷
	زن	۴۷۹	۱,۸۴۶۳	۸۴۶۲۲	.۳۸۶۶
آسیب‌پذیری	مرد	۳۰۰	۲,۱۸۴۰	۱,۰۱۲۱۷	.۵۸۴۴
	زن	۴۷۹	۱,۹۸۷۹	۹۷۴۰۲	.۰۴۴۵۰
خود تحول‌نا یافته	مرد	۳۰۰	۲,۴۸۶۷	۸۶۶۲۹	.۰۵۰۰۲
	زن	۴۷۹	۲,۳۱۲۳	۹۴۰۱۳	.۰۴۲۹۶
خویش‌نمندی	مرد	۳۰۰	۳,۱۲۶۰	۹۲۵۷۳	.۰۵۳۴۵
	زن	۴۷۹	۳,۰۶۳۰	۹۲۳۰۴	.۰۴۲۱۷
استحقاق	مرد	۳۰۰	۳,۶۴۳۳	۹۷۵۸۹	.۰۵۶۳۴
	زن	۴۷۹	۳,۴۰۴۲	۹۱۸۶۰	.۰۴۱۹۷
محرومیت هیجانی	مرد	۳۰۰	۲,۵۱۹۳	۱,۰۷۱۷۵	.۰۶۱۸۸
	زن	۴۷۹	۲,۲۵۳۹	۱,۱۴۱۲۵	.۰۵۲۱۴
ترک‌شدگی	مرد	۳۰۰	۲,۹۱۳۳	۱,۰۴۲۳۶	.۰۶۰۱۸
	زن	۴۷۹	۲,۸۴۳۴	۱,۱۱۸۷۸	.۰۵۱۱۲
بی‌اعتمادی	مرد	۳۰۰	۲,۵۵۵۳	۸۹۶۲۲	.۰۵۱۷۴
	زن	۴۷۹	۲,۲۷۸۹	۹۴۲۶۴	.۰۴۳۰۷
انزوای اجتماع	مرد	۳۰۰	۲,۷۹۵۳	۱,۰۲۶۵۳	.۰۵۹۲۷
	زن	۴۷۹	۲,۵۸۱۷	۱,۰۳۹۴۵	.۰۴۷۴۹
نقص/شرم	مرد	۳۰۰	۲,۰۸۹۳	۹۱۰۴۵	.۰۵۲۵۶
	زن	۴۷۹	۱,۹۱۰۶	۸۹۹۲۰	.۰۴۱۰۹
اطاعت	مرد	۳۰۰	۲,۲۵۷۳	۸۶۳۴۸	.۰۴۹۸۵
	زن	۴۷۹	۲,۲۳۸۴	۹۶۸۴۷	.۰۴۴۲۵
ایثار	مرد	۳۰۰	۳,۱۲۶۷	۹۴۷۴۳	.۰۵۴۷۰
	زن	۴۷۹	۲,۹۰۹۸	۱,۰۰۲۹۵	.۰۴۵۸۳
توجه‌طلبی	مرد	۳۰۰	۳,۶۸۲۰	۱,۰۷۸۱۲	.۰۶۲۲۵
	زن	۴۷۹	۳,۸۰۵۴	۱,۱۳۱۰۲	.۰۵۱۶۸
بازداری	مرد	۳۰۰	۲,۶۶۸۷	۹۴۰۶۲	.۰۵۴۳۱
	زن	۴۷۹	۲,۴۴۳۸	۹۶۴۶۵	.۰۴۴۰۸
استانداردهای سختگیرانه	مرد	۳۰۰	۳,۷۱۴۰	۹۴۲۶۰	.۰۵۴۴۲
	زن	۴۷۹	۳,۵۹۲۱	۱,۰۲۳۷۵	.۰۴۶۷۸
تنبیه	مرد	۳۰۰	۳,۲۵۹۳	۸۹۲۸۳	.۰۵۱۵۵
	زن	۴۷۹	۳,۰۰۳۳	۹۷۱۳۰	.۰۴۴۳۸
منفی‌گرایی	مرد	۳۰۰	۲,۸۵۵۳	۹۷۷۰۶	.۰۵۶۴۱
	زن	۴۷۹	۲,۶۳۲۶	۱,۰۲۳۱۳	.۰۴۶۷۵

همان‌طور که در جدول ۴ آمده است، نتایج تحلیل حاکی است که در طرح‌واره‌های آسیب‌پذیری به ضرر ($t = 2,693$ و $df = 674,66$ و سطح معناداری $= 0,007$)، خود تحول‌نیافته ($t = 0,06$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,1$)، استحقاق ($t = 0,276$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,001$)، محرومیت هیجانی ($t = 0,320$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,001$)، بی‌اعتمادی ($t = 0,223$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,000$)، انزوا ($t = 0,731$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,007$)، نقص/شرم ($t = 0,494$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,007$)، ایثار ($t = 0,256$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,003$)، بازداری ($t = 0,428$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,001$)، تنبیه با در نظر گرفتن عدم همسانی واریانس‌ها و اصلاح مرتبط با آن ($t = 3,764$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,000$)، منفی‌گرایی ($t = 3,009$ و $df = 777$ و سطح معناداری $= 0,003$)، تفاوت معناداری در نمرات طرح‌واره مردان و زنان وجود دارد و از آن جا که مقایسه تنها بین دو گروه است، به آسانی قابل استنباط است که نمرات مردان در تمامی طرح‌واره‌های فوق به طور معناداری از نمرات زنان در همان طرح‌واره مشابه بالاتر است. در سایر طرح‌ورهاها که عبارت هستند از شکست، وابستگی، خویش‌داری، ترک‌شدگی، اطاعت، پذیرش‌جویی و استانداردهای سختگیرانه، تفاوت معناداری بین نمرات طرح‌واره زنان و مردان وجود نداشت. متعاقباً اندازه اثر تفاوت‌های معنادار بالا محاسبه شد که به ترتیب زیر است: اندازه اثر تفاوت‌های معنادار زنان و مردان در طرح‌واره‌های (آسیب‌پذیری به ضرر $= 0,19$)، (خود تحول‌نیافته $= 0,19$)، (استحقاق $= 0,25$)، (محرومیت هیجانی $= 0,23$)، (بی‌اعتمادی $= 0,32$)، (انزوای اجتماعی $= 0,20$)، (نقص $= 0,19$)، (ایثار $= 0,11$)، (بازداری $= 0,23$)، (تنبیه $= 0,27$)، (منفی‌گرایی $= 0,22$) است که با فرمول کوهن (علی‌آبادی و صمدی، ۱۳۹۱: ۴۴)، برای اندازه اثر، که به صورت جداگانه برای تفاوت‌های معنادار محاسبه شده است، اندازه‌های فوق همگی کوچک به حساب می‌آیند.

جدول ۴: آزمون نمونه‌های مستقل تفاوت جنسیتی و طرح‌واره‌ها

آزمون تی برای برابری میانگین‌ها				آزمون لون برای برابری واریانس‌ها						
فاصله ۹۵٪ اطمینان تفاوت‌ها	پایینتر	خطای استاندارد تفاوت	تفاوت میانگین	آزمون دو دامنه	درجه آزادی	T	معناداری			
							F	معناداری		
۰.۸۸۷۵	-۰.۱۸۹۸۲	۰.۷۰۹۵	-۰.۵۰۵۴	.۴۷۷	۷۷۷	-۰.۷۱۲	۰.۰۱	۱۱.۱۹۱	فرض برابری واریانس‌ها	شکست
۰.۸۳۰۲	-۰.۱۸۴۱۰	۰.۶۸۰۳	-۰.۵۰۵۴	.۴۵۸	۷۱۷.۸۱۵	-۰.۷۴۳			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۱۳۹۱۹	-۰.۰۹۷۲۲	۰.۶۰۲۱	۰.۲۰۹۹	.۷۲۸	۷۷۷	.۳۴۹	۰.۹۶	۲.۷۷۱	فرض برابری واریانس‌ها	وابستگی
۰.۱۳۶۶۹	-۰.۰۹۴۷۲	۰.۵۸۹۳	۰.۲۰۹۹	.۷۲۲	۶۷۹.۱۴۲	.۳۵۶			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۳۳۹۰۳	۰.۰۵۳۱۸	۰.۷۲۸۱	۰.۱۹۶۱۱	*۰.۰۷	۷۷۷	۲.۶۹۳	۰.۲۱۳	۱.۵۵۵	فرض برابری واریانس‌ها	آسیب پذیری
۰.۳۴۰۳۶	۰.۰۵۱۸۶	۰.۷۳۴۵	۰.۱۹۶۱۱	۰.۰۸	۶۱۶.۶۵۶	۲.۶۷۰			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۳۰۶۲۲	۰.۰۴۲۴۷	۰.۶۷۱۸	۰.۱۷۴۳۵	*۰.۱۰	۷۷۷	۲.۵۹۵	۰.۶۰	۳.۵۶۰	فرض برابری واریانس‌ها	خود تحول نیافتگی
۰.۳۰۳۸۰	۰.۰۴۴۹۰	۰.۶۵۹۳	۰.۱۷۴۳۵	۰.۰۸	۶۷۳.۵۴۷	۲.۶۴۴			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۱۹۶۵۱	-۰.۰۷۰۶۱	۰.۶۸۰۴	۰.۰۶۲۹۵	.۳۵۵	۷۷۷	۰.۹۲۵	۰.۶۹۵	۰.۱۵۴	فرض برابری واریانس‌ها	خویش‌داری
۰.۱۹۶۶۵	-۰.۰۷۰۷۴	۰.۶۸۰۸	۰.۰۶۲۹۵	.۳۵۶	۶۳۳.۶۱۴	۰.۹۲۵			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۳۷۵۱۷	۰.۱۰۳۱۴	۰.۶۹۲۹	۰.۲۳۹۱۶	*۰.۰۱	۷۷۷	۳.۴۵۲	۰.۲۷۶	۱.۱۹۰	فرض برابری واریانس‌ها	استحقاق
۰.۳۷۷۱۴	۰.۱۰۱۱۸	۰.۷۰۲۶	۰.۲۳۹۱۶	۰.۰۱	۶۰۶.۱۶۱	۳.۴۰۴			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۴۲۶۶۳	۰.۱۰۴۳۱	۰.۸۲۱۰	۰.۲۶۵۴۷	*۰.۰۱	۷۷۷	۳.۲۳۴	۰.۳۲۰	۰.۹۸۹	فرض برابری واریانس‌ها	محرومیت هیجانی
۰.۴۲۴۳۶	۰.۱۰۶۵۸	۰.۸۰۹۲	۰.۲۶۵۴۷	۰.۰۱	۶۶۴.۷۵۹	۳.۲۸۱			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۲۲۷۴۵	-۰.۰۸۷۶۳	۰.۸۰۲۵	۰.۰۶۹۹۱	.۳۸۴	۷۷۷	۰.۸۷۱	۰.۴۱	۴.۱۷۵	فرض برابری واریانس‌ها	ترک شدگی
۰.۲۳۴۹۵	-۰.۰۸۵۱۳	۰.۷۸۹۸	۰.۰۶۹۹۱	.۳۷۶	۶۶۸.۴۴۶	۰.۸۸۵			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۴۱۰۱۲	۰.۱۴۲۷۲	۰.۶۸۱۱	۰.۲۷۶۴۲	*۰.۰۰	۷۷۷	۴.۰۵۸	۰.۲۲۳	۱.۴۸۸	فرض برابری واریانس‌ها	بی‌اعتمادی
۰.۴۰۸۶۱	۰.۱۴۴۲۲	۰.۶۷۳۲	۰.۲۷۶۴۲	۰.۰۰	۶۵۸.۹۵۴	۴.۱۰۶			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۳۵۶۱۳	۰.۰۵۷۰۹	۰.۷۶۱۷	۰.۲۰۶۶۱	*۰.۰۷	۷۷۷	۲.۷۱۳	۰.۷۳۱	۰.۱۱۸	فرض برابری واریانس‌ها	انزوای اجتماعی
۰.۳۵۵۷۴	۰.۰۵۷۴۷	۰.۷۵۹۵	۰.۲۰۶۶۱	*۰.۰۷	۶۴۰.۹۷۹	۲.۷۲۰			عدم فرض برابری واریانس‌ها	
۰.۳۰۹۲۸	۰.۰۴۸۰۹	۰.۶۶۵۳	۰.۱۷۸۶۹	*۰.۰۷	۷۷۷	۲.۶۸۶	۰.۴۹۴	۰.۴۶۹	فرض برابری واریانس‌ها	نقص/شرم
۰.۳۰۹۷۰	۰.۰۴۶۷۷	۰.۶۶۲۲	۰.۱۷۸۶۹	۰.۰۸	۶۲۹.۰۶۷	۲.۶۷۸			عدم فرض برابری واریانس‌ها	

آزمون تی برای برابری میانگین ها					آزمون لون برای برابری واریانس ها				
فاصله ۹۵٪ اطمینان تفاوت ها		خطای استاندارد تفاوت	تفاوت میانگین	آزمون دو دامنه	درجه آزادی	T	معناداری	F	
پایینتر	بالا تر								
.۱۵۳۳۶	-۱۱۵۴۲	.۰۶۸۴۳	.۰۱۸۹۲	.۷۸۲	۷۷۷	.۲۷۶	.۰۳۳	۴.۵۴۳	فرض برابری واریانس ها
.۱۴۹۸۰	-۱۱۱۹۶	.۰۶۶۶۶	.۰۱۸۹۲	.۷۷۷	۶۸۸.۴۳۶	.۲۸۴			عدم فرض برابری واریانس ها
.۳۵۸۷۸	.۰۷۴۹۳	.۰۷۲۳۰	.۲۱۶۸۵	*.۰۰۳	۷۷۷	۲.۹۹۹	.۳۵۶	۱.۲۹۴	فرض برابری واریانس ها
.۳۵۶۹۷	.۰۷۶۷۴	.۰۷۱۳۶	.۲۱۶۸۵	.۰۰۲	۶۶۲.۰۱۳	۳.۰۳۹			عدم فرض برابری واریانس ها
.۰۳۷۱۴	-۲۸۴۰۰	.۸۱۸۰	-۱.۲۳۴۳	.۱۳۲	۷	-۱.۵۰۹	.۳۶۲	.۸۳۲	فرض برابری واریانس ها
.۰۳۵۴۳	-۲۸۲۲۸	.۰۸۰۹۰	-۱.۲۳۴۳	.۱۲۸	۶۵۷.۷۶۴	-۱.۵۲۶			عدم فرض برابری واریانس ها
.۳۶۲۹۲	.۰۸۶۷۳	.۰۷۰۳۵	.۲۳۴۸۳	*.۰۰۱	۷۷۷	۳.۱۹۶	.۴۲۸	.۶۳۰	فرض برابری واریانس ها
.۳۶۲۱۷	.۰۸۷۴۸	.۰۶۹۹۴	.۲۳۴۸۳	.۰۰۱	۶۴۷.۰۳۰	۳.۲۱۴			عدم فرض برابری واریانس ها
.۲۶۵۵۰	-۰.۲۱۶۳	.۰۷۳۱۳	.۱۲۱۹۳	.۰۹۶	۷۷۷	۱.۶۶۷	.۰۳۴	۴.۵۲۷	فرض برابری واریانس ها
.۲۶۲۸۴	-۰.۱۸۹۷	.۰۷۱۷۶	.۱۲۱۹۳	.۰۹۰	۶۷۳.۹۰۵	۱.۶۹۹			عدم فرض برابری واریانس ها
.۳۹۹۱۲	.۱۱۹۸۶	.۰۶۹۳۵	.۲۵۵۹۹	.۰۰۰	۷۷۷	۳.۶۹۱	.۰۳۹	۴.۲۶۸	فرض برابری واریانس ها
.۳۸۹۵۵	.۱۲۳۴۴	.۰۶۸۰۲	.۲۵۵۹۹	*.۰۰۰	۶۷۴.۶۶۹	۳.۷۶۴			عدم فرض برابری واریانس ها
.۳۶۸۱۲	.۰۷۷۴۲	.۰۷۴۰۴	.۲۲۲۷۷	*.۰۰۳	۷۷۷	۳.۰۰۹	.۴۹۰	.۴۷۸	فرض برابری واریانس ها
.۳۶۶۶۲	.۰۷۸۹۱	.۰۷۳۲۰	.۲۲۲۷۷	.۰۰۲	۶۵۶.۹۰۲	۳.۰۴۱			عدم فرض برابری واریانس ها

* سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

در جدول ۵، ویژگی‌های توصیفی سه سبک مقابله‌ای در دو جنس نشان داده شده است.

جدول ۵: آمار توصیفی سبک‌های مقابله

متغیر	کل	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
تسلیم	مرد ۳۰۰	۴۹,۷۵۰۰	۱۱,۱۸۱۷۸	۰,۶۴۵۹۸
	زن ۴۷۹	۴۷,۱۷۲۰	۱۱,۸۹۰۵۹	۰,۵۴۳۳۰
جبران	مرد ۳۰۰	۱۵۸,۲۲۶۷	۳۲,۱۳۲۳۹	۱,۸۵۵۱۶
	زن ۴۷۹	۱۵۳,۳۵۷۰	۳۱,۶۰۰۲۱	۱,۴۴۳۸۵
اجتناب	مرد ۳۰۰	۱۲۰,۵۱۳۳	۱۸,۴۵۸۲۱	۱,۰۶۵۶۹
	زن ۴۷۹	۱۲۰,۲۶۳۰	۱۸,۵۱۳۱۹	۰,۸۴۵۸۹

همان‌طور که جدول ۶ نشان می‌دهد، در سبک‌های مقابله‌ای تسلیم ($t=3,012$ و $df=777$ و سطح معناداری $=0,03$) و جبران افراطی ($t=2,79$ و $df=777$ و سطح معناداری $=0,038$) بین زن و مرد تفاوت معنادار وجود دارد که نمره مردان بیشتر از زنان است. اندازه اثر در مورد این تفاوت‌های معنادار به ترتیب عبارت هستند از (تسلیم $=0,22$) و (جبران $=0,15$) که با فرمول کوهن (علی‌آبادی و صمدی، ۱۳۹۱: ۴۴)، برای اندازه اثر که به صورت جداگانه برای تفاوت‌های معنادار محاسبه شد، این اندازه‌ها، همگی کوچک به حساب می‌آیند. در سبک مقابله‌ای اجتناب، بین زن و مرد تفاوت معناداری دیده نشد.

جدول ۶: آزمون تی مستقل جنسیتی و سبک‌های مقابله‌ای

فاصله ۹۵٪ اطمینان تفاوت		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها				آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		معناداری	F	
پایینتر	بالا تر	خطای استاندارد تفاوت	تفاوت میانگین	آزمون دو دامنه	درجه آزادی	t	معناداری			
۴,۲۵۸۲۴	۸۹۷۷۱	۸۵۵۹۶	۲,۵۷۷۹۷	*.۰۰۳	۷۷۷	۳,۰۱۲	.۴۴۱	.۵۹۶	با فرض همسانی واریانس‌ها	تسلیم
۴,۲۳۵۳۶	.۹۲۰۵۹	.۹۲۰۵۹	۲,۵۷۷۹۷	.۰۰۲	۶۶۳,۸۳۰	۳,۰۵۴			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۹,۴۶۶۶۸	.۲۷۲۶۷	۲,۳۴۱۸۰	۴,۸۶۹۶۷	*.۰۳۸	۷۷۷	۲,۰۷۹	.۵۸۹	.۳۲۶	با فرض همسانی واریانس‌ها	جبران
۹,۴۸۶۱۰	.۲۵۳۳۵	۲,۳۵۰۸۲	۴,۸۶۹۶۷	.۰۳۹	۶۲۷,۰۲۴	۲,۰۷۱			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	
۲,۹۲۲۹۲	-۲,۴۲۲۴	۱,۳۶۱۵۲	.۲۵۰۲۹	۸۵۴	۷۷۷	.۱۸۴	.۶۴۷	.۲۱۰	با فرض همسانی واریانس‌ها	اجتناب
۲,۹۲۲۰۸	-۲,۴۲۱۵۱	۱,۳۶۰۵۹	.۲۵۰۲۹	۸۵۴	۶۳۶,۴۲۷	.۱۸۴			عدم فرض همسانی واریانس‌ها	

* سطح معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه در زمینه رویکرد طرح‌واره‌محور، سازه‌های نظری این رویکرد هنوز به طور کافی سنجیده نشده‌اند و با توجه به اینکه جنسیت در نیمرخ روان‌شناختی عامل مهمی به‌شمار می‌رود و اینکه در تحقیقات مختلف، درباره تفاوت‌های جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار و سبک‌های مقابله‌ای، گزارش‌ها همسو نبوده‌اند، در این تحقیق تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌های ناسازگار و سبک‌های مقابله‌ای بررسی شد. این پژوهش در صدد پاسخگویی به دو سؤال زیر بود:

۱- آیا طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در دو جنس، تفاوت معناداری دارد؟

۲- آیا سبک‌های مقابله‌ای تسلیم، اجتناب و جبران در دو جنس تفاوت معناداری دارد؟

درباره سؤال اول، یک نکته جالب توجه این است که نمره سبک تسلیم، همان نمره فرد در پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه است، لذا همزمان نمره بالاتر مردان در سبک تسلیم، نشان‌دهنده نمرات بالاتر مردان در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه هم است. الگیلانی و همکاران (۲۰۱۳)، طالع بکتاش و همکاران (۲۰۱۳)، جانسون (۲۰۱۵) و دلسیا و همکاران (۲۰۱۷) نمرات طرح‌واره بالاتری را در زنان و دختران گزارش کردند. در مطالعه طالع بکتاش و همکاران (۲۰۱۳)، بر روی گروه عادی نمونه، تفاوتی بین زن و مرد در نمرات طرح‌واره‌ها گزارش نشد. یافته‌های پژوهش ما مبنی بر بالاتر بودن نمره مردان در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه نسبت به زنان، با این یافته‌ها ناهمسو است. تفاوت‌های گزارش شده، صرف نظر از احتمال وجود خطاهای روش‌شناختی تحقیق، می‌تواند قابل استناد به شرایط اجتماعی خاص حال حاضر ایران باشد که با توجه به نرخ بالای بیکاری و عدم تأمین مالی و با توجه به اینکه انتظارات اجتماعی از مردان در دستیابی به کفایت‌های فردی بیشتر است، ممکن است، وضعیت روان‌شناختی مردان را بیشتر تحت تأثیر قرار داده باشد و این خود در پاسخگویی به پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار نمود پیدا کند که یک پرسشنامه خودگزارشی و طبعاً متأثر از وضعیت روان‌شناختی است. ضمن اینکه باید در نظر داشت که به‌طور کلی قشر دانشجویی، در حال حاضر، امکان کم‌تری برای دستیابی فردی به امکانات شغلی و اقتصادی دارد. با این حال، احتمال بیشتری وجود دارد که زنان دانشجویی در مقایسه با زنان همسال غیر دانشجویی خود،

احساس کفایت و رضایت بالاتری داشته باشند، در حالی که مردان دانشجو، به دلیل مشکلات ذکر شده، احساس کفایت و رضایتمندی پایین‌تری در مقایسه با همسالان غیر دانشجوی خود داشته باشند که این هر دو، می‌تواند وضعیت فعلی روان‌شناختی و متعاقباً پاسخگویی به پرسشنامه خودگزارشی را در مردان به گونه منفی‌تری تحت تأثیر قرار داده باشد. تبیین دیگر می‌تواند این باشد که خانواده‌های ایرانی در مورد پسران خود، محیط محروم‌کننده‌تری در کودکی یا تا به الان اعمال کرده باشند.

نتایج این تحقیق به لحاظ حوزه‌های طرح‌واره حاکی است که دو جنس، در سه حوزه از پنج حوزه طرح‌واره (گوش به زنگی و بازداری، بریدگی و طرد و حد و مرز مختل) تفاوت معناداری نشان می‌دهند که در تمام این حوزه‌ها نمرات مردان بالاتر است. در دو حوزه دیگر (خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت‌مندی) تفاوت معناداری بین زن و مرد وجود نداشت. از بین مطالعات صورت گرفته در این مورد، این یافته صرفاً تا حدی با یافته کاظمی و مطهری (۱۳۹۲) همسانی دارد که نمرات بالاتر طرح‌واره‌های دختران را در حوزه خودگردانی و عملکرد مختل و در پسران در حوزه جدایی و طرد گزارش کردند. این تفاوت با یافته یک پژوهش داخلی دیگر که بر روی نمونه دانش‌آموزی است می‌تواند احتمال تأثیر سن در اهمیت دادن به حوزه‌های طرح‌واره‌ای مختلف را مطرح کند. در مورد تفاوت جنسیتی حوزه‌های طرح‌واره، دلسیا و همکاران (۲۰۱۷) گزارش کردند که زنان نمره بالاتری در طرح‌واره‌های حوزه جدایی و طرد به غیر از طرح‌واره نقص و نمرات بالاتری در طرح‌واره‌های گوش به زنگی و بازداری، به غیر از استنادهای غیرواقع‌بینانه دارند. در نمونه عادی این مطالعه، نمرات زنان در حوزه جدایی و طرد و نمره مردان در بقیه طرح‌واره‌ها بالاتر بود که این یافته با یافته‌های تحقیق حاضر مغایرت دارد.

به لحاظ طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، نتایج تحقیق حاضر حاکی است که در حوزه بریدگی و طرد، مردان در طرح‌واره‌های محرومیت هیجانی، بی‌اعتمادی و بدرفتاری، نقص/شرم و انزوای اجتماعی نمرات بالاتری نسبت به زنان داشتند، این یافته تا حدود زیادی در انطباق با یافته‌های کاظمی و مطهری (۱۳۹۲) بر روی دانش‌آموزان و متضاد با یافته‌های سایر تحقیقات این حوزه بود. در این شباهت بین یافته‌ها، عادی بودن گروه نمونه و نیز فرهنگ مشترک ایرانی وجه تشابه است.

در حوزه گوش به زنگی و بازداری، مردان، در طرح‌واره‌های تنبیه و منفی‌گرایی، نمرات بالاتری در مقایسه با زنان نشان دادند. این یافته با نتیجه مطالعه دل‌سیا و همکاران (۲۰۱۷)، در میان گروه عادی نمونه که با گروه بالینی تحقیق تفاوت داشت، نسبتاً همخوانی دارد که این می‌تواند نشانه‌ای از تفاوت توزیع جنسیتی متفاوت طرح‌واره‌ها در گروه بالینی و غیربالینی باشد. در نمونه‌های بالینی که تاکنون توزیع جنسیتی طرح‌واره‌ها در آن با گروه عادی متفاوت بوده، تقریباً همگی حکایت از نمره بالاتر زنان در حداقل یکسری از طرح‌واره‌ها دارند که این یافته‌ها مغایر با یافته پژوهشی حاضر است. ممکن است این گونه باشد که در جامعه ایران، مردان تجارب منفی‌تری در مقایسه با زنان، در کودکی داشته باشند چرا که در ایران، با وجود بسیار ارزشمند شمردن حوزه احساسات، به‌طور عمومی، بعد احساسی کم‌تری از مردان انتظار می‌رود که این خود می‌تواند در نحوه متفاوت فرزندپروری درباره دختران و پسران، توسط والدین اعمال شود و به هنگام سنجش، خود را در قالب نمرات بالاتر حوزه بریدگی و طرد نشان دهد. علاوه بر این، مردان در دو طرح‌واره ایثار (مغایر با مطالعه الگیلانی و همکاران (۲۰۱۳) و جانسون (۲۰۱۵)) و استحقاق نیز (مطابق با مطالعه جانسون (۲۰۱۵)) نمرات بالاتری نسبت به زنان نشان دادند. نمرات بالاتر در این دو طرح‌واره نیز می‌تواند مجدداً قابل استناد به وضعیت فرهنگی جامعه ایران باشد که در آن، حقوق و مسئولیت‌های بیشتری متوجه مردان است، لذا داشتن نمرات بالاتر در طرح‌واره استحقاق با در نظر گرفتن استنباط حقوق بیشتر در جایگاه یک مرد، می‌تواند قابل انتظار باشد و نیز داشتن مسئولیت‌های بالاتر نیز می‌تواند نمرات بالاتر طرح‌واره ایثار را تبیین کند، چرا که به نظر می‌رسد فرهنگ ایرانی از مرد انتظار دارد که به صورت کامل برای رساندن کل سیستم خانواده به اهداف مورد نظر، مسئولیت بپذیرد و چنین وظیفه‌ای جز با گذشتن از خواسته‌های شخصی، به نظر مقدور نمی‌رسد.

از حوزه خودگردانی مختل که در خود حوزه، تفاوت جنسیتی معناداری دیده نشده، مردان در دو طرح‌واره آسیب‌پذیری به ضرر و خود تحول‌نا یافته نمره بیشتری نسبت به زنان نشان می‌دهند، این یافته در تحقیقات قبلی، گزارش نشده است و با یافته کاظمی و مطهری (۱۳۹۲) مغایرت دارد که حاکی از نمرات بالاتر زنان در حوزه خودگردانی، البته در یک نمونه دانش‌آموزی بود. ممکن است، شدت مشکلات بالاتر فعلی نظیر مشکلات شغلی، مالی، ارتباطی متداول که به صورت پر رنگ‌تری زندگی مردان بزرگسال را هدف قرار می‌دهد، باعث

گزارش نمرات بالاتر شده باشد. در جامعه ایران، در بزرگسالی، انتظارات بیشتری به لحاظ جنبه‌های مختلف عملکردی، از مردان وجود دارد تا زنان، که عدم دستیابی به آن، میزان نارضایتی بیشتری در یک مرد ایجاد می‌کند تا یک زن، چرا که او با سقف انتظارات اجتماعی، فاصله بیشتری را برداشت می‌کند.

نکته قابل توجه دیگر، عدم معناداری تفاوت جنسیتی در طرح‌واره‌های شکست، وابستگی، خویشنداری، ترک‌شدگی، اطاعت، پذیرش جویی و استانداردهای سخت‌گیرانه است. در مورد همه این طرح‌واره‌ها، به جز طرح‌واره استانداردهای سخت‌گیرانه، یک نگاه عرفی مخصوصاً در جامعه نسبتاً مردسالار ایران، این انتظار وجود دارد که نمره زنان در این طرح‌واره‌ها بالاتر باشد. نیز شواهد پژوهشی نیز از این دست وجود دارد که گزارش می‌کند که زنان در مقایسه با مردان در ابعاد متفاوت سلامت، وضعیت نامطلوبی دارند (سفیری و منصوریان راوندی، ۱۳۹۴). ممکن است این مغایرت با انتظار عرفی، نشان‌دهنده تفاوت تخمین‌های عرفی با واقعیت موجود باشد یا نشان‌دهنده یک باور قدیمی باشد که دیگر چندان پررنگ نیست یا اینکه ممکن است ناشی از نمونه مورد سنجش باشد که یک نمونه دانشگاهی است که در آن تفاوت‌های جنسیتی مردان و زنان در حوزه‌های مختلف، کم‌تر از جمعیت عمومی است.

بین زنان و مردان، در سبک‌های مقابله‌ای تسلیم و جبران، تفاوت معناداری وجود داشت که در هر دو سبک، نمره مردان از زنان بالاتر بود، در سبک اجتناب، تفاوت معناداری بین زن و مرد دیده نشد. با توجه به اینکه در پیشینه پژوهشی درباره تفاوت جنسیتی در سبک‌های مقابله، مطالعه‌ای دیده نشد که از سبک‌های تسلیم، اجتناب و جبران مطابق رویکرد یانگ استفاده کرده باشد. بنابراین، مقایسه پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌ها به راحتی مقذور نیست. درباره معنادار بودن تفاوت جنسیتی در سبک‌های مقابله‌ای تسلیم، این یافته با یافته‌های فورسیت (۲۰۱۰) و وندرویک و همکاران (۲۰۰۹) متفاوت است که نبود تفاوت جنسیتی را گزارش کردند. بافت متفاوت نمونه‌گیری و تفاوت دقت روش‌شناختی در مورد این مغایرت یافته‌ها، در این جا نیز می‌تواند صادق باشد.

درباره بالاتر بودن نمرات مردان در سبک مقابله‌ای جبران، این یافته به لحاظ عرفی و همین‌طور به صورت تلویحی در نظر یانگ راجع به تفاوت‌های جنسیتی قابل انتظار است؛ چرا که

سبک مقابله جبران، نوعی الگوی رفتاری مردانه‌تر و پرخاشگرانه‌تر در نظر گرفته می‌شود. از سوی دیگر بالاتر بودن نمره مردان در طرح‌واره استحقاق نیز، با بالاتر بودن نمره آن‌ها در سبک مقابله‌ای جبران، همخوانی دارد، هم به عنوان یک انتظار فرهنگی از نقش مردانه و هم به لحاظ نظری، که طرح‌واره استحقاق را نوعی جبران طرح‌واره‌های محرومیت هیجانی و نقص/شرم در نظر می‌گیرد و حال آنکه در این تحقیق، هر دوی این طرح‌واره‌های اخیر در مردان نسبت به زنان نمره بالاتری نشان دادند. این یافته خود این احتمال را مطرح می‌کند که تفاوت جنسیتی مشاهده شده در طرح‌واره‌ها ممکن است، متأثر از تعامل سبک مقابله‌ای و طرح‌واره‌ها باشد.

نکته شایان توجه دیگر درباره بالاتر بودن نمره مردان، همزمان هم در سبک مقابله‌ای تسلیم و هم در سبک مقابله‌ای جبران است. دو سبکی که به لحاظ نظری، دو سبک کاملاً مغایر در نظر گرفته می‌شوند و انتظار می‌رفت که هر دو سبک، همزمان در یک جنسیت، نمره بالاتر نشان ندهند. این همزمانی می‌تواند با پیش‌آگهی قبلی نظریه مبنی بر اینکه هر فرد بسته به شرایط از هر کدام از سبک‌های مقابله استفاده می‌کند و سبک مقابله‌ای در هر فرد، تثبیت شده نیست، همخوانی داشته باشد. این که چرا در مردان، نسبت به زنان، نمره هر دوی این سبک‌ها بالاتر است، می‌تواند به این مرتبط باشد که به لحاظ کلی، انتظار بالاتر بودن نمره سبک جبران از مردان وجود دارد، اما همزمان چنانچه نیمرخ روان‌شناختی موجود مردان به دلیل تنگناهای اجتماعی از زنان، منفی‌تر باشد، توصیف‌های خودگزارشی منفی، که عمدتاً در پرسشنامه طرح‌واره‌ها یا سبک تسلیم درباره آن‌ها سؤال می‌شود، نیز بیشتر به کار خواهد رفت و این خود، همزمان، نمرات تسلیم و جبران را بالا می‌برد.

درباره عدم معناداری تفاوت جنسیتی در مورد سبک مقابله‌ای اجتناب، این یافته با یافته‌های پیترسون، نیوتن، روزن و اسکاگز (۲۰۰۶)، لینچ و همکاران (۲۰۰۷)، آیکوک (۲۰۱۱) و پیر (۲۰۱۳) تفاوت دارد که در سنجش سبک مقابله، به نوعی اجتناب را سنجیده بودند و تفاوت جنسیتی را در راهبرد اجتناب بین دو جنس گزارش کرده بودند.

با در نظر گرفتن نتایج متفاوت در نمونه‌های مختلف به لحاظ تفاوت جنسیتی در حوزه‌های طرح‌واره، طرح‌واره‌ها و سبک‌های مقابله‌ای و نیز نتایج مطالعه حاضر، در مجموع به نظر می‌رسد تفاوت جنسیتی در نمرات حوزه‌ها، طرح‌واره‌ها و سبک‌های مقابله‌ای، شاید قابل استناد به بالینی و غیر بالینی بودن گروه نمونه‌گیری و نیز فرهنگ مسلط جامعه یا به

عبارتی بافتی که نمونه به آن تعلق دارد و نه لزوماً تفاوت جنسیتی خود سازه‌های نظری باشد. از سوی دیگر، ممکن است مصداق‌های سنجش سازه‌های مورد نظر یانگ، در فرهنگ‌های مختلف تفاوت‌هایی داشته باشد که در هنجاریابی پرسشنامه‌ها کم‌تر در نظر گرفته شده باشد. نکته دیگر، وجود دقت‌های متفاوت روش‌شناختی در تحقیقات مذکور است که به سادگی می‌تواند نتایج متفاوتی را ایجاد کرده باشد. دیگر اینکه، با وجود تفاوت‌های جنسیتی در نمرات حوزه‌های طرح‌واره، خود طرح‌واره‌های ناسازگار و سبک‌های مقابله، لازم است که اندازه‌اثر جدی گرفته شود. اندازه‌اثر کوچک تفاوت‌های معنادار موجود در این تحقیق، حاکی است که در کل، سهم جنسیت در نمرات حوزه‌های طرح‌واره و خود طرح‌واره‌ها، چندان شایان ذکر نیست. برای نتیجه‌گیری منسجم‌تر درباره اینکه آیا جنسیت، یک عامل معنادار در تعیین طرح‌واره‌ها و سبک‌های مقابله‌ای افراد است یا خیر، پیشنهاد می‌شود این بررسی در نمونه‌های مختلف بالینی و غیربالینی، نمونه‌ای از افراد عادی و نه لزوماً نمونه دانشجویی، که از افراد تحصیل‌کرده جامعه تشکیل شده است، و نیز در فرهنگ‌های مختلف تکرار شود. همچنین پیشنهاد می‌شود رابطه تعاملی جنسیت و سبک‌های مقابله‌ای در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه سنجیده شود، تا نتیجه بررسی اثر جنسیت با دقت بیشتری تعیین شود.

منابع

- بریس، نیکلا، کمپ، ریچارد و سنلگار، رزمی (۱۳۹۱). تحلیل داده‌های روان‌شناسی با برنامه SPSS، ترجمه خدیجه علی آبادی و سید علی صمدی. تهران: دوران.
- سفیری، خدیجه و منصوریان راوندی، فاطمه (۱۳۹۴). کلیشه‌های جنسیتی و سلامت اجتماعی. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۳ (۲): ۳۷-۶۶.
- غیاثی، مهناز، مولوی، حسین، نشاط دوست، حمید طاهر و صلواتی، مژگان (۱۳۹۱). اعتباریابی پرسشنامه طرحواره‌ی ینگ نسخه سوم فرم کوتاه در دو گروه افراد بهنجار و دارای اختلال روانی در شهر تهران، *مجله برخط دانش روان‌شناختی*، ۱ (۳): ۷-۱۵.
- غیاثی، مهناز، ایزدی، شیرین، خاجویی نیا، مریم و محمدی، فرزانه (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای سبک مقابله‌ای اجتناب در رابطه با سبک فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در ایران و هند. ارائه شده در نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روان‌شناسی، مرودشت: دانشگاه آزاد مرودشت.
- غیاثی، مهناز، ایزدی، شیرین، خاجویی نیا، مریم و محمدی، فرزانه (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای سبک مقابله‌ای بیش‌جبران در رابطه با سبک فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در ایران و هند. ارائه شده در نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روان‌شناسی، مرودشت: دانشگاه آزاد مرودشت.
- کاظمی، حمید، مطهری، سارا (۱۳۹۲). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و حالات فراشناختی در دانش‌آموزان دختر و پسر. *مجله علمی- پژوهشی پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*. ۳ (۱): ۱۱-۲۲.
- ندائی، علی، بهرامی، فاطمه، جزایری، رضوان السادات و فاتحی زاده، مریم السادات (۱۳۹۳). بررسی تفاوت‌های جنسیتی در راهبردهای مقابله‌ای در سازگاری زناشویی و مقایسه آن در زوجین شهر اصفهان. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*. ۱۲ (۳): ۱۴۱-۱۶۷.
- هومن، حیدر علی (۱۳۸۴). *مدل‌یابی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار لیزرل*. تهران: سمت.

یانگ، جفری، کلو سکو، ژانت. و ویشار، مارجوری (۱۳۸۹). طرح‌واره درمانی، ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز، تهران: ارجمند.

یوسفی، رحیم، ادهمیان، الهام و عبدالمحمدی، کریم (۱۳۹۵). نقش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی علائم نشانگان ضربه عشق دانشجویان دختر. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*. ۱۴(۳): ۱۷۱-۱۹۰.

- Ahami, A., Mammad, K., Azzaoui, F. Z., Boulbaroud, S., Rouim, F. Z. and Rusinek, S. (2017). Early Maladaptive Schemas, Working Memory and Academic Performances of Moroccan Students. *Open Journal of Medical Psychology*, 2(6): 53-65.
- Ahmadpanah, M., Astinsadaf, S., Akhondi, A., Haghghi, M., Sadeghi Bahmani, D. and Bran, S. (2017). Early maladaptive schemas of emotional deprivation, social isolation, shame and abandonment are related to a history of suicide attempt, *Comprehensive Psychiatry*, 77, 71-79.
- Aycock, K. J. (2011). *Coping Resources, Coping Styles, Mastery, Social Support, and Depression in Male and Female College Students*. Doctoral dissertation, Georgia State University.
- Brace, N., Kemp, R. and Snelgar, R. (2012). *Spss for psychologists: a guide to data analysis using SPSS for windows (version 12 & 13)*. Aliabadi, Kh. Samadi. Tehran: Dowran pub (Text in Persian).
- Delcea, C., Enache, A. and Camelia D. et al. (2017). Assessing Maladaptive Cognitive Schemas as Predictors of Murder. *International Journal of Mental Health & Psychiatry*, 3(1). doi: 10.4172/2471-4372.1000142.
- El-Gilany, A., El-Bilsha, M. A. and Ibrahim, A. (2013). Gender Differences in Maladaptive Cognitive Schemas in Orphans in Dakahlia, Egypt Hindawi. *Publishing Corporation Scientific World Journal*, 14(3): doi.org/10.1155/2013/373120.
- Forsythe, S.M. (2010). *Coping Behavior and Gender Differences in African American Adolescents*. (Master's thesis), Pacific University.
- Ghamkhar Fard, Z., Schneider, S., Hudson, J. L., Habibi, M., Pooravari, M. and Haji Heidari, Z. (2014). Early Maladaptive Schemas as Predictors of Child Anxiety: The Role of Child and Mother Schemas. *International journal of applied behavioral sciences*, 1(12):9-18.
- Ghiasi, M., Molavi, H., Neshatdoost, T. and Salavati, M. (2012). Validation of Young schema questionnaire short form 3. *OJPK*. 3. 7-15 (Text in Persian).
- Ghiasi, M., Izadi, Sh., Khajooeenia, M., and Mohammadi, F. (2014). *The Mediating Role of Compensation Coping Style in Relation of Parenting Style and Early*

- Maladaptive Schemas in India and Iran*. Paper presented at First national congress of education and psychology, Marvdasht(Text in Persian).
- Ghiasi, M., Izadi, Sh., Khajoeenia, M. and Mohammadi, F. (2014). *Relation Comparison of Parenting Style and Early Maladaptive Schemas in India and Iran: Avoidance Coping Style as Mediator*. Paper presented at First national congress of education and psychology, Marvdasht(Text in Persian).
- GÖK, A. (2012). *Associated Factors of Psychological Well-being: Early Maladaptive Schemas, Schema Coping Progress, and Parenting Styles*. (A Master of Arts Thesis), Middle East Technical University .
- Hooman, H. (2005). *Structural equations: Modeling with Lisrel*. Tehran: Samt pub(Text in Persian).
- Janson, D.L. (2015). *Early maladaptive schemas in an Australian adult alcohol dependent clinical sample: Differences between men and women*. Thesis for Bachelor of Arts, Edith Cowan University.
- Kazemi, H., Motahari, S. (2013). Relationship between early maladaptive schemas and metacognitions in students. *Researches of Cognitive and Behavioral Science*, 3, 11-22(Text in Persian).
- Lynson, A. M., Kashikar-zuck, S., Goldschneider, K. R., and Jones, B. A. (2007). Sex and age differences in coping styles among children with chronic pain. *Journal of pain and symptom management*, 2(33): 206 -216 .
- Monteiro, N. M., Balogun, S. K., and Oratile, K. M. (2014). Managing stress: The influence of gender, age and emotion regulation on coping among university students in Botswana. *International journal of Adolescence and youth*, 2(19): 153-173.
- Nedayee, A., Bahrami, F, Jazayeri, R., and Fatehizade, M. (2013). Gender differences in coping strategies in marital adaptation in couples in Isfahan. *Journal of women's studies sociological & psychological*, 1(12). doi: 10.22051/JWSPS.2015.1491(Text in Persian).
- Peterson, B. D., Newton, C. R., Rosen, K. H. and Skaggs, G. E. (2006). Gender differences in how men and women who are referred for IVF cope with infertility stress. *Human reproduction*, 9(21), 243-249. doi: 10.1093/humrep/del145.
- Pierre, C. (2013). *The Interactive Effects of Coping Strategies, Gender, and Stress in the Prediction of Internalizing Symptoms in African American Youth: An Application of the Specificity Model*. (Master of Arts thesis). Loyola University, Chicago.
- Reinman, L. (2015). *The Association of Gender, Age, and Coping with Internalizing Symptoms in Youth with Sickle Cell Disease*. (Master's thesis), University of South Carolina.
- Safiri, Kh., Mansoirian Ravandi, F. (2014). Gender Clichés and Social Health: a

- Study on Men and Women from Tehran. *Journal of womens studies sociological & psychological*, 2(13):37-66. doi: 10.22051/JWSPS.2015.2049(Text in Persian).
- Shorey, R. C., Anderson, S. E., and Stuart, G. L. (2012). Gender Differences in Early Maladaptive Schemas in a Treatment-Seeking Sample of Alcohol-Dependent Adults. *Substance Use and Misuse*, 47(1): 108–116. doi: 10.3109/10826084.2011.629706.
- Talee-Baktash, S., Yaghoubi, H. and Yousefi. (2013). Comparing the Early Maladaptive Schemas and Cognitive Emotion Regulation Strategies In Obsessive-Compulsive Disorder Patients and Healthy. *People Journal of Kashan University of Medical Sciences*, 17(5): 471-481.
- Van der veek, Sh. C., Kraaji, V. and Garnefski, N. (2009). Cognitive Coping Strategies and Stress in Parents of Children With Down Syndrome: A Prospective Study. *American association on intellectual and developmental disabilities*, 4(47): 295-306.
- Wlodarczyk, D. (2016). Gender and quality of life and coping over one year after myocardial infraction: Do men really have the upper hand? *Kardiologia polska*, (74):447-453. doi: 10.5603/KP. a2015.0212.
- Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema focused approach* (rev. ed). Sarasota, FL: Professional Resources Press.
- Young, J. E., Klosko, J. S. and Weishare, M. E. (2003). *Schema therapy: a practitioner's guide*. Arjmand pub(Text in Persian).
- Yousefi, R., Adhamian, E. and Abdolmohammadi, K. (2016). The Role of Early Maladaptive Schemas, Personality Traits and Attachment Styles in Prediction of Female Students Love Trauma Syndrome. *Journal of women's studies sociological & psychological*, 3(14): doi: 10.22051/jwsp.2016.2559(Text in Persian).

A Study of Gender difference in early maladaptive schemas and coping styles: A schema-focused approach

Sahar Arabpour¹
Zohreh Khosravi²
Gholamreza Sarami³

Abstract

This study explores the gender differences in early maladaptive schemas and coping styles with a schema focused approach. The sample consists of 779 university students (479 women and 300 men) which were selected from different universities in Tehran by convenient sampling. Young Schema Questionnaire, Young–Rygh Avoidance Inventory and Young Compensation Questionnaire were administered. Statistical significance of differences in groups were measured by independent T-test. The findings suggest that there is a gender difference in some maladaptive schemas and coping styles between men and women. The findings about schema domains show that there is a gender difference in 3 domains (inhibition and hypervigilance, disconnection and rejection and impaired limits) and that the men's scores in these domains were higher than women's. In the 2 other domains (autonomy and other-directedness) there were no gender differences between men and women. Also men and women had significant differences in surrender and compensation coping styles, which in both, the men's scores were higher than women. There were no gender differences in avoidance style between the groups.

Keywords

gender, schema, coping style, Young

1. Ph.D. student of psychology, Alzahra University, Tehran, Iran

2. Professor at Alzahra University, Tehran, Iran

3. Assistant Professor at Kharazmi University, Tehran, Iran

Submit Date: 2018-04-17

Accept Date: 2018-06-7

DOI: 10.22051/jwsp.2018.19976.1709